

Arhivski popis

Signatura: NŠAL 39

Škofijsko vodstvo Marijinih družb

(0.8 t.m.; teh. enote: 7 škatel, 1 kartoteka)

Ljubljana 2009

HISTORIAT USTVARJALCA

Marijine družbe so v slovenskem prostoru ponovno začele nastajati v drugi polovici 19. stoletja, svoj razcvet pa so doživele v prvi polovici 20. stoletja. Njihovo nastajanje in širjenje je zelo spodbujal škof Anton Bonaventura Jeglič. Sad njegovih prizadevanj je bil, da je v večini župnij ljubljanske škofije delovala vsaj dekliška Marijina družba. Družbe so se delile po stanovih: dekliške, mladeniške, za žene, za može. Poleg njih so se hitro krepile tudi dijaške Marijine kongregacije. Poleg Marijinih družb, kamor so se vključevali odrasli in mladi po 14. letu je v 30. letih 20. stoletja prišlo do razcveta Marijinih vrtcev, ki so vključevali šolsko mladino (nižja skupina za dečke in za deklice od 7. do 10. leta in višja za dečke in za deklice od 11. do 14. leta) in bili nekakšna predpriprava na Marijino družbo. Kasneje so se nekateri vrtci spremenili v »male kongregacije« (»kongregacija minor«).

Namen Marijinih družb je bil pospeševati pobožnost do Device Marije, trud za osebno krščansko življenje in apostolsko delovanje z besedo in zgledom.

Vsako Marijino družbo je vodil voditelj, ki je bil duhovnik. Pri vodenju družbe pa mu je pomagal prednik (prefekt), izbran izmed članov Marijine družbe. Na škofijski ravni je bil imenovan škofijski voditelj. V ljubljanski škofiji so bili voditelji Marijinih družb naslednji: Janez Kalan (do 1924), dr. Alojzij Merhar (od 1924 do 1930), dr. Ciril Potočnik (od 1930 do 1933 in od 1939 do prenehanja delovanja škofijskega vodstva) dr. Tomaž Klinar (od 1933 do 1939). Ob škofijskem voditelju je bil po sklepu sestanka dekanijskih voditeljev Marijinih družb z dne 10. februarja 1920 izmed voditeljev ljubljanskih družb ustanovljen osrednji svet Marijinih družb. Kasneje se je svet preoblikoval v Škofijsko vodstvo Marijinih družb. Za dijaške družbe je bilo odgovorno Škofijsko vodstvo dijaških Marijinih kongregacij. Škofijsko vodstvo Marijinih družb je bilo sestavljeno iz 7 članov, katere je imenoval škofijski ordinariat za dobo 3 let. Delovanje škofijskega vodstva je bilo razdeljeno na sedem referatov: za moške, za akademike, za dijake, za fantovske, za ženske in za dekliške kongregacije, za katere so bili odgovorni posamezni voditelji.

Glasilo Marijinih družbe je bil list Bogoljub, glasilo dijaških družb pa od leta 1931 »Naša zvezda«. Za voditelje posameznih Marijinih družb je škofijsko vodstvo od leta 1923 kot prilogo Škofijskega lista izdajalo glasilo »Voditelj Marijinih družb«.

Osrednja pisarna škofijskega vodstva Marijinih družb je delovala od marca 1924 do 4. 10. 1947.

V času po drugi svetovni vojni Marijine družbe formalno niso bile prepovedane, oblast pa je »poskrbela«, da so postopoma povsod zamrle.

Vir: Zalar, D.: Marijine družbe na Slovenskem. Ljubljana, Družina, 2001.

Vir: NŠAL 5, Marijine družbe.

Vir: Ljubljanski škofijski list 1920, str. 66.; 1923 str. 81.

HISTORIAT FONDA

Gradivo je bilo hranjeno v skladišču v pritličju nadškofijskega dvorca v Ljubljani in bilo 30. 7. 2008 izročeno Nadškofijskemu arhivu Ljubljana. Celotno gradivo je bilo potrebno čiščenja, delno urejeno, a ne popisano. Predano je bilo 0,8 t. m gradiva. Izročeno gradivo vsebuje gradivo Škofijskega vodstva Marijinih družb. Poleg temeljnih dokumentov Marijinih družb in gradiva povezanega z vodenjem Marijinih družb je v fondu še gradivo za Prvi slovenski Marijanski kongres leta 1924; dopisi povezani z Marijinim vrtcem in gradivo stolnih kongregacij: Stolne dijaške kongregacije Marija Morska zvezda, Stolne kongregacije Kraljice presvetega rožnega venca in Stolne kongregacije kraljice angelov.

Fondu so se dodani tudi spisi, ki so bili prej v zbirki zgodovinski zapiski. Knjigo zapisnikov sej Mladeniške Marijine družbe v ljubljanskih Križankah 1902-1944 je 15. 1. 1998 ga. Eva Müller izročila kanoniku Prestorju in je bilo shranjeno v zbirki Zgodovinski zapiski.

Poleg tu zbranega gradiva so v osebni zapuščini g. Alojzija Merharja (NŠAL 486), ki je bil škofijski voditelj Marijinih družb, zbrana še besedila za igre Marijinih družb (št. 115), zapisniki delovanja ene izmed kongregacij (št. 117) in nagovori za različne Marijine kongregacije (št. 116 in 117).

Dokumenti škofijskega vodstva so hranjeni tudi v NŠAL 5, Marijine družbe.

Gradivo, ki zahteva posebno varstvo je bilo izločeno iz fonda in uvrščeno v druge zbirke:

- Žigi so v: NŠAL 114 Muzejska zbirka, med žigi in pečatniki.
- Fotografije so v: NŠAL 107, Fotografska zbirka;
- Uteži za tehtanje pošte so v: NŠAL 114 Muzejska zbirka

V NŠAL 631, Jože Štupnikar se nahaja Diploma ob sprejemu v Marijino družbo s svetinjico Frančiške Bertoncelej.

Popis gradiva.

Škofijsko vodstvo Marijinih družb.

Š. 1

Splošni pravilniki in obredniki Marijinih družb.

- P. Elder Mullan, SJ. Marijina kongregacija v svojih dokumentih /rokopisni zvezek/ v njem tudi P. General Hernz. Splošna pravila Marijinih kongregacij.
- Georg Harrasser, DJ. Duh in življenje Marijine kongregacije /tipkopis/.
- Pravila Marijinih kongregacij z razlago in kratko zgodovino kongregacij; Ljubljana 1942.
- Obrednik dijaške in fantovske Marijine kongregacije. Ponatis iz »Kongregacijske knjižice«. Ljubljana 1931.
- Pravilnik za višje odpravnike DMK /dijaških Marijinih kongregacij/.
- Pripravniki DMK. Tvarina za izpit; Ljubljana 1943.
- Voditelj Marijinih družb. Priloga Ljubljanskega škofijskega lista 1924 št. 1-4; 1925 št. 1-4.

Pravila Marijinih družb.

- Pravila dekliške Marijine družbe.
- Pravila dekliške Marijine družbe /tiskovina/
- Tvoja Gospa, zavetnica in mati. Pravila dekliške Marijine družbe. /tiskovina/
- Pravila Marijine družbe za žene. /tiskovina/
- Pravila Marijine družbe za može. /tiskovina/
- Pravila Marijine kongregacije za može. /tiskovina/
- Kongregacijska pravila; Ljubljana 1931. /tiskovina/
- Pravila Marijinih družb za mladeniče, dekleta in žene po raznih krajih: Cerklje, Čatež, Gorje, Jesenice, Ljubljana (II. dekliška Marijina kongregacija pri uršulinkah), Naklo, Nevlje, Križe pri Trziču, Preserje, Ribnica, Smlednik, Srednja vas, Studeno, Suhor pri Metliki, Šmartno pri Litiji, Štanga, Vojsko, Zgornji Tuhinj, Zatičina. /tiskovine/

Molitveniki Marijinih družb.

- Družbene molitve.
- Molitve za Marijino družbo pri shodih in skupnih sv. obhajilih; Ljubljana 1934.
- Dijaška adoracija. Priredil Ivan Vrečar. Ljubljana 1943-XXI.
- Posvečenje družbenice /kartonček/.
- Posvetitev naših kongregacij brezmadežnemu Srcu Marijinemu /kartonček/; 8. 12. 1942.

Zapisniki sej vodstva Marijinih družb.

- Zapisniki o sestankih voditeljev ljubljanskih Marijinih družb 1919–1926 /zvezek/. Vsebuje tudi: preglednico voditeljev, kongregacij, števila članov in obiskovanja voditeljskih sestankov v šolskem letu 1921/22; in popis ljubljanskih Marijinih družb po izkazu leta 1914 (leto ustanovitve in število članov leta 1914).
- Sejni zapisniki škofijskega vodstva Marijinih družb 1930–1937. Pri 4. seji leta 1933 je priloženo pismo Janeza Kalana g. Ivanu o Marijinih družbah /zvezek/

Vzgojni načrti.

- Snov za predavanja in razgovore na sestankih DMK. Zbral dr. Ivan Vrečar.

Načrt osemletnega kongregacijskega dela. Izdelali katehetje bežigradske gimnazije v Ljubljani.

- Kongregacijska osemletka ali Načrt osemletnega dela v kongregaciji. /tipkopis/ - 3 izvodi.

Obrazci.

- Izkaznica Marijine družbe /ob selitvi družbenika iz ene družbe v drugo/.
- Vpisnica v Dijaško kongregacijo.
- Obrazec za poročilo vodstvu Dijaških Marijinih kongregacij.
- Sprejemnica v Marijino družbo.
- Podobice kot sprejemnice med pripravnike oz. novince Dijaške Marijine kongregacije.

Dopisi.

- Dopis direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani s katerim dovoljuje osrednjemu Svetu Marijinih družb pošiljati list »Voditelj voditeljem Marijinih družb« kot tiskovino; 5. 3. 1926.
- Seznam naročnikov glasila »Voditelj« Marijinih družb v mariborski škofiji; 15.3.1926.
- Dopisi vodstva Škofijskih Marijinih družb, v katerem prosi voditelje družb, naj pošljejo podatke za statistiko; 25. 10. 1934.
- Pismo škofijskega vodstva Marijinih družb s prošnjo za pregled stenograma govora, 21. novembra 1942.
- Dopis vodstva zadruge Služkinjski dom in Poselske zveze voditeljem Marijinih družb v Ljubljani glede proste nedelje za shode služkinj.

Seznami voditeljev

- Kartotečni seznam voditeljev Marijinih družb. *Kartoteka je v samostojni škatli.*
- Seznam dekanov in dekanijskih voditeljev Marijinih družb.

Marijin vrtec.

- Vabilo škofijskega vodstva Marijinih družb ljubljanskim ljudskošolskim katehetom za Marijin vrtec. Priloga: Vabilo staršem, naj za vključitev otrok v Marijin vrtec; Ljubljana, 10. 10. 1942.
- Vabilo na tečaj za voditelje Marijinih vrtcev; 21. 11. 1942.
- Pismo – poročilo ljubljanskim ljudskošolskim katehetom glede Marijinih vrtcev; 4. 1. 1943. Priloga:
 - Načrt govorov za Marijine vrtce za 4 leta.
 - Pregledna pola vseh Marijinih vrtcev v Ljubljani.
- Seznam voditeljev ljubljanskih Marijinih vrtcev /rokopis/.

Zborniki zborovanj.

- *Naša zborovanja v letih 1933. in 1934.* /tipkopisi predavanj/
- *Zborovanje kongreganistinj v Škofji Loki; 13.-16. julija 1933.* /rokopisni zapisnik predavanj zborovanja/.

Status Marijinih družb.

Š. 2

Katalog Marijinih družb ustanovljenih do leta 1906; pregled vseh Marijinih družb v škofiji; 1904-1908.

Š. 3

Status Marijinih družb ljubljanske škofije, pregled vseh Marijinih družb v škofiji; 1909-1923.

Š. 4

Statistika Marijinih družb.

- Statistika Marijinih družb ljubljanske škofije od 1929 do 1938 /rokopisni zvezek/.
- Statistika Marijinih družb ljubljanske škofije od 1939 do 1944 /rokopisni zvezek/.
- Seznam »Marijinih družb« 1911 do 1926 /rokopisni zvezek/.
- Poročila dijaških Marijinih kongregacij za leta 1930, 1931, 1932/33, 1933/34, 1938/39, 1939/40, 1941/42 /kartoteke/.
- Statistični pregled Marijinih družb po škofijah za leto 1923 /tipkopis/
- Seznam slovenskih Marijinih kongregacij za leto 1933/34 /rokopis/.
- Letno poročilo o št. članov Marijinih družb za leto 1933 /rokopis/.
- Letno poročilo o št. članov Marijinih družb za leto 1934 /rokopis/.
- Seznam dekliških Marijinih kongregacij in število članic za leto 1938 /rokopis/.
- Podatki o skupnem številu Marijinih družb in številu članic od leta 1937 do 1941.

Blagajniške knjige.

- Družbena blagajniška knjiga od leta 1927 do 1928 – članarina.
- Članarina Marijinih družb od 1940 do 1947 /zvezek s trdimi platnicami/.
- Bančni izpiski.

Š 5.

Marijanski kongres.

- Zapisniki sej članov pripravljalnega odbora 1. Marijanskega kongresa; 30. 5.-29.8.1924 /rokopisni zvezek/
- Zvezek z gradivi za seje članov pripravljalnega odbora za 1. Marijanski kongres. Vsebuje tudi zapisnik seje po Marijanskem kongresu 12.9.1924, gradivo za kroniko: pisne pozdrave dostojanstvenikov in seznam poslanih zahval 12. 9. 1924.

Dopisi.

- Prošnja g. knezoškofu Jegliču, da sprejme pokroviteljstvo kongresa; 5. 5. 1924.
- Opravilni protokol pripravljalnega odbora za prvi Marijanski kongres v Ljubljani. V sredini popis zapuščine pokojnega g. dr. Alojzija Merharja; 7. 7.-25. 9. 1924.
- Dopisi k opravnemu protokolu; 14. 7.-11. 9. 1924
- Osnutki poslane pošte, vpisane v opravnemu protokol.
- Odgovor kardinala Cagliera in apostolskega nuncija v Beogradu mons. Pellegrinettija na vabilo za udeležbo na kongresu; julij, avgust 1924.
- Dopis pripravljalnega odbora prvega Marijanskega kongresa voditeljem Marijinih družb; 7. 7. 1924.
- Okrožnica odbora za 1. Marijanski kongres v Ljubljani 1924; 16. 7. 1924.

- Načrt vsebine prvega slovenskega Marijanskega kongresa; 1924.
- Vsebinski in časovni spored prvega slovenskega Marijanskega kongresa; 1924.
- Programska knjižica prvega slovenskega Marijanskega kongresa; 6.-8. 9. 1924.
- Poročilo o čaščenju Marije v lavantinski škofiji v Avstriji.

- Osnutek naslovnice programske knjižice prvega slovenskega Marijanskega kongresa; 1924.
- Razni spisi.

Stolne kongregacije /splošno/

- Dokumenti o blagoslovu zastave stolne kongregacije v Ljubljani, maj 1921.
 - Vabilo k blagoslovu in proslavi nove kongregacijske zastave s programom proslave; 15. maja 1921 /kartonček/.
 - Seznam članov Stolne kongregacije; maj 1921 /tiskovina/.
 - Kronika k blagoslavljanju kongregacijske zastave /del programa ob blagoslovitvi/; maj 1921.

Gradiva za nagovore in predavanja.

- Različni nagovori za kongreganiste /zvezek – g. Merhar?/.
- O Cerkvi /tipkopis/.
- Razmišljanje o cerkvenem letu /tipkopis/.
- Sklop nagovorov za deklice v Mali kongregaciji.
- O indeksu knjig /tipkopis/.
- O prostozidarstvu /nadaljevanje – tipkopis/.
- Odgovori na vprašanja za anketo o nespodobni modi.
- Gradiva za nagovore za različne tematske sklope /liturgija, cerkveno leto (1936/37), sveta maša – tipkopisi in rokopisi/

Knjige.

- Kratka navodila za pravo pobožnost do Matere božje, kraljice src po nauku bl. Grinjona Monforschege. Priredil dr. Anton Zdešar. Ljubljana 1912.

Igre.

- Moč resnice in pravice. Priredil Bukovič /igra – rokopisni zvezek/.
- Blondel von Rosenhag. Vitez naše ljube Gospe. Misterij v enem dejanju. Ljubljana 1933.
- Poklon štirih v imenu štirih kongregacij. Vsebuje tudi križev pot v verzih Z Marijo na križevem potu ter listek z voščilom Marijinega vrtca /deklamacija – rokopisni zvezek/.
- Marija v živih slikah. /Dramski prizor v devetih slikah – samo igra, brez besedila. Na drugi strani razmišljanje Marija v evangelijih; 12. 9. 1925 /rokopisni zvezek/.

Š 6.

Stolna dijaška kongregacija Marija Morska zvezda.

- Dokumenti Stolne dijaške kongregacije Marija morska zvezda; 1916-1930.
 - Prepis ustanovne listne stolne dijaške kongregacije Marije Matere milosti z dne 24. maja 1916 št. 2234.
 - Dopis ljubljanskemu škofu glede spremembe datuma praznika kongregacije na 24. maj; Parentii, 3. oktobra 1930.

- Dopis g. Ivanu Vrečarju, naj predloži na škofijo ustanovno listino dijaške kongregacije, da se lahko nanjo zabeleži sprememba imena kongregacije; 30. oktobra 1930.
- Dopis g. Ivanu Vrečarju glede spremembe imena kongregacije, 31. oktobra 1930.
- Prepis ustanovne listine stolne dijaške kongregacije z beležko spremembe imena v Marijo Morsko zvezdo in prenosom sedeža iz kapele sv. Križa v Alojzijevišču v križniško cerkev Blažene device Marije Pomočnice kristjanov; 31. oktobra 1930.
- Dogovor med križniškim konventom in dijaško kongregacijo Marije Morske zvezde za uporabo prostorov namenjenih dijaški kongregaciji v križniškem konventu.; 1. september 1930.
- Grb stolne dijaške kongregacije Marije morske zvezde.

Zapisniki.

- Zapisniki sej odbora Stolne dijaške kongregacije Marije Morske zvezde od 1928 do 1938.
- Zapisniki sestankov Stolne dijaške kongregacije Marije Morske zvezde od 1932 do 1939.

Seznami in imeniki.

- Kongregacija M. Brezmadežne. Prva knjiga. Imenik; /vsebuje seznam članov dijaške stolne kongregacije okrog leta 1926./
- Imenik članov stolne dijaške kongregacije 1926 do 1937.
- Seznam članov Stolne dijaške kongregacije Marije Morske zvezde leta 1933 do 1937 . /rokopisni zvezek/.
- Prijavnice za člane stolne dijaške kongregacije; 1939. /op.: glej zapisnik sestanka Stolne dijaške kongregacije 6. 3. 1939/.
- Seznam prisotnosti članov stolne dijaške kongregacije na srečanjih. /op.: glej zapisnik sestanka Stolne dijaške kongregacije 6. 3. 1939/.

Stolna kongregacija Kraljice presvetega rožnega venca.

- Pisma voditelja dr. Tomaža Klinarja kongreganistinjam Stolne kongregacije Kraljice presvetega rožnega venca; 1935-1942 /tipkopis/.
- Gradivo za liturgične sestanke Kongregacije Kraljice presvetega rožnega venca v letih 1932/33 in 1933/34 /tipkopis/.
- Referati misijonskega odseka Kongregacije Kraljice presvetega rožnega venca v Ljubljani; 1934/35 /tipkopis/.
- Gradivo za liturgično-evharistične sestanke Kongregacije Kraljice presvetega rožnega venca, leto 1935/36 /tipkopis/.
- Dokumenti misijonskega krožka 1940-1942.
 - Nagovor voditeljice Bradeško Dragice članicam krožka /tipkopis/.
 - Dve pismi članic krožka misijonarju in pismo misijonarja Lojzeta Demšarja SJ; 1940, 1041.
 - 4 fotografije kot priloga pisma misijonarja Lojzeta Demšarja.
- Različni nagovori za kongreganistinje.

Stolna kongregacija kraljice angelov.

- Dokument o podelitvi odpustkov in privilegijev Srednji stolni kongregaciji kraljice angelov; 15. 8. 1915.

Stolna dekliška Marijina družba

- Jubilejni imenik ob desetletnici ustanovitve; 1915 – tisk.

Š. 7

Drobci iz drugih Marijinih družb.

- Zapisniki sej vodstva Mladeniške Marijine družbe v Ljubljanskih križankah 1902-1944. Priložen je listek s seznamom mož in fantov, ki so bili sprejeti v Marijino družbo 24.5. 1906. /rokopisni zvezek v trdi vezavi/.
- Dijaška Marijanska kongregacija v Novem mestu; 5. oktobra 1901-1911. /brošura ob 10-letnici kongregacije/.
- Zgibanka z imeni vodstva in članic 1. in 2. kongregacije pri uršulinkah v Ljubljani za leto 1907/08.

Razno.

- Inventar Škofijskega vodstva Marijinih družb /rokopisni zvezek/
- Poročilo o III. shodu voditeljev Marijinih družb; 18. aprila 1907.
- Sklepi konference ljubljanske pastoralne duhovščine in misijonarjev o misijonu v Ljubljani leta 1920.
- Časopis Roža Marija. Izdalo Osrednje predstojništvo Marijinih družb v Ljubljani za 26. julij 1931 na Brezjah.
- Navodila za opravljanje spokorniških del pri Marijini kongregaciji; 1942(?).
- Seznam literature za voditelje dijaških Marijinih kongregacij; 7. 10. 1937.
- Barvna slika Marije z Brezij in črno-bela slika Marije z Jezusom, ki nudita otrokom družbene svetinje.
- Različna priložnostna vabila /tiskovine/.
 - Različne proslave v čast Brezmadežni.
 - Slovesen sprejem novih članov v križansko dijaško kongregacijo Brezmadežne; 1933.
 - Duhovne vaje in zborovanje za dijake kongreganiste v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu.
 - Dekliški kongregacijski dnevi v Škofji Loki; 1933.
 - Vabilo k denarni podpori za dijaške duhovne vaje in za kongregacijsko zborovanje.
- Spričevalo vpisa in spričevalo obljube Frančiškovega tretjega reda; 1891, 1892.
- Kartonček z molitvami za odpustke.
- Različni žigi /uradni žig Dijaške Marijine kongregacije Marijinega srca v Ljubljani; žigi z napisom: voditelj, članarina, poština plačana v gotovini, plačano dne ____.
- Različne uteži za tehtanje pošte.
- Fotografije.
 - Album fotografij s 1. tabora katoliških deklet na Brezjah 24. 7. 1938 .
 - 4 fotografije kot priloga pisma misijonarja Lojzeta Demšarja S.J.; 1940.

- Skupinska fotografija udeležencev zborovanja dijaških Marijinih kongregacij v Mariboru 1933.
- Fotografije Mladeniške Marijine družbe v križankah (nekje med 1930 in 1933).
- Fotografija prapora stolne dijaške kongregacije Marija Morska zvezda (?).
- 2 fotografiji oseb.